

RUSKOVČAŇE IŠČE HUTORJA A BUDÚ FURT HUTOREC

II. doplnené vydanie

Zozbieral, upravil a kreslil: Teodor SERBINČÍK

Spolupracovali: Mgr. Erika Kozáková
Jaroslav Štefanko

Vydané za pomoci :

Ing. Juraj Štefanko
Agroprodukt, s.r.o. Nový Ruskov

HUTORI BABA DZIVČINEJ DZIVCE:

***„OEE IC DO PRIKĚETA, TAM NA
KANDALOVE***

***U FINDŽI KURASTRA, TA MI Z ŇEJ
HARAPAŠ PRINEŠ“.***

Čom še l'udze hañbia za toto co znaju.
Čom še ñehañbia za toto co ñeznaju?

Ket me dakedi
začinali chodzic
do školi ta meše
mušeli naučic
„hovorit“.

Ñebars nam to
išlo. Veľo raz me

mušeli pres prestavku kl'ečec namesto toho, žebi
me še na dvore bavili na vibehuni, babu abo na
vimenovañe štatov. Pritrafilo še i take, že pan
učitel' nam dal pinicir do ruki a rozkazal priñesc
paľičku z orgonofaju až už bul viprask. Dakedi,
ket me už znali, že budze viprask a budzeme
nacahnuti na loukuš ta me sebe na ric pod
nohavki položili tejki. To sce maľi čuc jak to
pukalo. Bulo to češko, aľe me to prežili a naučili
me še po Sloveñski. A teras vi mladi še učce po
našomu i ket pukac ñebudze, bo učitel' ñeška na
dzecko añi krivo popatrec ñemože.

Studňa bola a stále je symbolom gazdovskej obce. Toto je život - voda.

V roku 1947 bolo na Zemplíne totálne sucho. Voda vo väčšine studní vyschla, najväčší nedostatok pociťovali domáce zvieratá, kone, hovädzí dobytok, ošípané, sliepky, ovce, kozy. Trpelo všetko. Záchranou v obci bola „VALALSKA STUDZEŇ“ uprostred obce. V tej bolo toľko vody, že stačila pre tých, čo ju už vo svojej studni nemali. Táto studňa ešte existuje, je chránená príklopom. / V parku pred domom číslo 35./

Tak aj táto naša materčina je symbolom existencie našej obce, ľudí v nej. Verme, že nezanikne.

Čo keby sme túto studňu „zreparovali“ a dali jej pôvodnú podobu?

Toto je iba „odrobinka“ našej materčiny, ktorú nám zanechali naši predkovia. Nemali by sme sa za ňu hanbiť.

Ved' ako krásne v nej znejú naše zemplínske „ŠPIVANKY“.

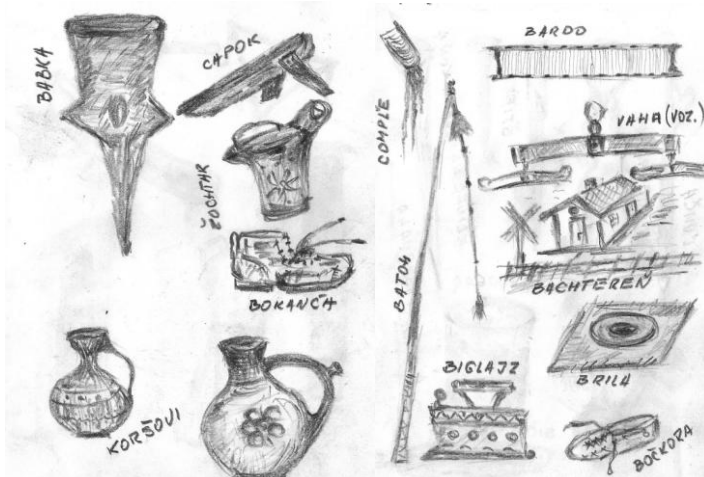
A

a šuviks - mne je to jedno, koniec
a me kvit - sme vysporiadani
aďunk - pomocný agronóm
agac – agát
alov – pod' /dole, preč/
alumiňijum – hliník
ambrela - dáždnik
anciáš - čert
ancikristuš - diabol
ancug - oblek
aňda - ujčina
apunktum - a dost'/rozkaz/
arenda – nájom /lat./
arešt - väzenie
argaň - zariadenie na pohon sečkárne
asentirka – vojenský odvod brancov
atlaska – lesklá hodv. šatka /arabšt./

B

babilón – expres. zmätok, neporiadok, motanina
babiňec - priestor v cerkvi
babka - kovadlinka na klepanie kosy
bačik - ujo, pán
badogar - väčší parákový hrniec
bagarijki - celé kožené topánky z kravskej kože
bagou - tabak do fajky
bahro - súčasť kolesa na voze
bachtereň - železničiar sky strážny domček

bajonet - bodák/voj./
 bajusi - fúzy
 balachac – tárat' nezmysly
 balamuta - nepríjemná situácia
 balogar - ľavák
 baloňak – ľahký letný plášť z ripsu
 bambuchi – črevá
 bandurčanik - zemiakové placky
 bandurčina – zemiaková vňať
 bandurki - zemiaky
 bandurkovi haluški - strapačky
 banovac – ľutovať
 baracka - marhuľa
 baranica – teplá čiapka z ovčej kože
 baránkovi gerok – napodobenina perziánu /karakul

bardo - súčasť krosien na tkanie plátna
 baretka – okrúhla vlnená, resp. bavlnená čiapka bez štítka
 barchet – tkanina z bavlny česaná na rubovej strane
 bars - silno

bars rozpuščení - má uvoľnené správanie/samopašný/
baršoň - zamat
basa - väzenie
baterija - baterka
batoh - bič na kone
bečka - väčší sud /pivo/
befel' – rozkaz
bejleš - múčnik z chlebového cesta
belaví - modrý
belendrik – pelendrek, druh cukrovinky s anízovou
príchuťou
bembel' - brucho
bembel'ak - brucháč
benderovec – člen ukrajinskej kontrarev. armády /po 2.
sv. vojne/
berco - súčasť konského voza
bešteľovac - zabezpečiť
beťar – huncút, lapaj
beťarstvo – huncútstvo, stváranie kadečoho
betlehemci a gubaše – vianoční vinšovníci
bezbožník - neverec
bic olej – lisovať olej (zo slnečnice)
biciglišta – cyklista
bičak - vreckový nožík
bidni - chudý
biff'ovac še – mechanicky sa učiť
biglajz - žehlička
big'ovac - žehliť
bil bandu - spolupracoval
bilota - súčasť ženských šiat, sukne
bimbov – hlupák /nadávka/
bireš – bývalý poľnohospodársky robotník na
veľkostatku

birki - bahniatka
birov - starosta obce
birovac - vládáť
bistricka šľivka – slivka semenáč /kôstka sa oddeľuje/
použ. na lekvár
bitang - huncút
bivni - voľný, netesný
bizovňe - isto
bižalma - dula, ovocie
bjo - povel pre kone, ísť
bľacha - plech
blajbok - olovnica
blajvas - ceruzka
blancari – drobné ozdobné pliešky na konskom postroji
bľašanka - príborový nôž
bľaška - pliešok
bľicha - blcha
blind – ísť niekam naslepo, naneisto
bľiščec še - lesknúť sa
blomba – plomba /zubná, úradná pečat’/
blukac še – bezcieľne sa motať, blúdiť, túlať
bľuska – ženský vrchný odev z ľahkého materiálu
bľuvac – vracat’, dáviť
bobaľki - múčne jedlo, opekance
bobrunka - lienka sedembodkovaná
boca - krava/detsky/
bočkac – bozkávať
bočkori - kožené doma šité papuče
bočnica - súčasť konského voza
bojtár - pomocný pastier dobytky
bojtka - brmbolec na čiapke
bokanči - obuv, baganče

boks - krém na obuv
boľak – vred
bombardák – bombardovacie lietadlo
bomбуľa – guľa /vianočná ozdoba/
bordeľ – neporiadok, chaos
bordovi – tmavočervený
borg - pôžička, úver
borgondija - krmna repa
boričec – hlasno a silno plakať (dieťa)
boričec – silno bučať (zvieratá – býk v maštali)
borsug - jazvec
bošňak - podomový predavač
bosorka – ženská bytosť schopná čarovať
božamera - tymian, kadidlo
brandzoľ - súčasť podrážky na topánke
bratňak – bratranec
brezli - strúhanka
brička – ľahký voz na prepravu osôb a tovaru /ťahaný koňmi/
bridota - špina
brila - liatinová platňa na šporáku
brinok - zvonček
britki - špinavý
britva - nástroj na holenie
brizolit – škrabaná omietka na fasády domov
brižok – menší kopec
brokát – hodvábná tkanina so žakarovým vzorom
brošňa – ozdobná spona /franc./
brotvanka - panvica z plechu na pečenie koláčov
brouza – sóda bikarbóna
brud - špina
brudni - špinavý

brugi - kontrabas

bruch - brucho

buben – trúba na pečenie /klasická, elektr., plyn./

budar - záchod

bud'ogovi - hrubé ženské nohavičky

budze cma – zvečerieva sa

bugeľar - peňaženka

bujačoveň – maštal', kde chovali obecných býkov,
neskôr po rekonštrukcii. kult. dom

buketa – kytica

buksa – plechová škatuľa na úschovu cenných vecí

bul mi še popatrec – bol som sa pozrieť

bula mi pri hudakoch – bola som na zábave

bul'kac – šplechotať, ale aj nezrozumiteľne tárať

bunda – kožuch /žen./

bundaš - huňatý pes

buntošic - búriť, rebelovať

burdac - váľať, boriť

burkovac - štetovať, dláždiť

burkovec - kameň okruhliak

buržuľ – boháč
butor - nábytok
buzerant – homosexuál / kto iného prehádza pre
malichernosti/

C

cahac še – plazit' sa /dieta po zemi/
cajger - ručička hodín
cakomprask – dokončená skaza
calovac – podelit' /peniaze/, platit'
caluj ho ric – poľub mu zadok /nežičlivé pranie/
canistra - plátenná taška z domáceho plátna
capart – nezbedné, neposedné dieťa (hanlivé)
capok - hra detí
ceče – tečie /voda/
ceľe - teľa
celta - impregnovaná plachta
cerpla mi co še staňe - mala som strach
cerpnuc - trpnut' /noha, ruka/
cetka – matkina sestra
ciberej – kvasený osviežujúci nápoj /voda, kôpor, opeč.
chlieb, soľ, fazuľa/
cicki – prsia
cigán – príslušník etnika pôvodom z prednej Indie
cigaňic - klamať
cigaretľa - cigareta
cigorija - kávovina z čakankového koreňa
cikňov - zakrpatenec/nadávká/
cilinder - tienidlo stolovej lampy
ciment – cement
ciň – tieň
cindirborka – nevkusne oblečená žena /posmešne/

cinkvajz - biela, zinková farba, nešika /nadávka/
cinter – cinterín
cintľavi - chudorľavý, chudučký
cipi - jednoduchý nástroj na mlátenie obilia
cipka - malé kurča /dets./
cipzar - zips
cirkeľ - kružidlo
ciskac - tlačiť
civka - cievka na nite
cmar - produkt pri výrobe masla
colštok - meter, etalón
compel' - ľadový cencúľ
coše vodzi – čo sa deje
čoška – čosi
cug - prievan
cukraš – cukrár
cukrovka – cukrová repa
cundra - staré oblečenie, ľahká žena
cupkac – pri chôdzi podskakovať, drobčiť (deti)
curik - naspäť, dozadu /povel pre kone/
cvek - klinec s hlavičkou–do podrážok bagančí
cvoreň - súčiastka voza

Č

čabes – šabes židovská sobota, ale aj pracovné voľno
čačani – pekný, krásny /detsky/
čakov – vojenská čiapka /staršie/
čalamada – hustosiata kukurica na krm
čalamada – zavárané uhorky posekané na plátky
s cibuľou a octom
čampavi - nemotorný, čaptavý
čapaš - tanečný prvok čardášu

čapata - skupina, tlupa ľudí, ale aj husí
čarbac – čmárat'
čardáš – ľudový párový tanec rýchleho tempa
čarnički - černice
čatoreň - okapový žľab
čaučak – na plátky nastrúhané uhorky s cibuľou, soľou
a octom uložené do fľaš /kyslé/
čavargoš - pobehaj, tulák
čečko - hračka/detská/
čekac – čakať, očakávať
čengov - veľký sklenený pohár
čerep - škridla z pálenej hliny
čerepčak – starý rozheganý bicykel
čereslo - lemeš na pluhu
čerkotka - detská hrkálka
čerstvi – niekolkodňový tvrdý chlieb /staré
čerstvi – svieži
červeňovka – slivka červená/ srdcovka u nás málo
pestovaná
čežoba – starosť, ťažoba
čibejs – veľmi živý chlapec, dievča
čičovka – topinambur /hl'uzá je jedlá/
čiga - jednoduchá kladka, kladkostroj
čirigi - fánky
čiris - obuvnícke lepidlo/múka, vápno, voda/
čmuľ - čmeliak
čolnok - súčasť tkáčskeho stavu
čukolada – čokoláda
čulki - odrezok cukrovej repy
čungav - žuvačka
čurbes - veselá neviazaná zábava
čvirkac - pl'uvat' cez zuby

D, Ď, DZ, DŽ

dach – strecha pokrytá plechom

daj se vipchac – nesúhlasné gesto, veto, odpor

dakedy – niekedy /niekedy som bol u vás/ (min. čas)

daras – niekedy /daras pojdzem do vás/ (bud. čas)

das – asi

dečka - prestieranie, obrúsok

dederonka – košeľa z dederónu /polyamidové vlákno/

dedovka – materská škola

degeš - poval'ač

dekalamitka - maznička na mazanie ložísk vazelínou

dekeľ – veko, poklop, vrchnák

denatural – chem. zámerne znehodnotený lieh

denko – lopár

deputat - výsluha za prácu

dereš – lavica na trest bitím /veľmi staré/

deščička - doštička

deska - doska

dil'i - drevená podlaha

dinerka - kanvica

diškurki - ta'afatky, rečičky

diškurovac - hovoriť

divaň - pohovka, kanapa

divat - móda

dobriška - do kopca

dodňeška – dodnes

dohán - tabak

dohtor – lekár

dokaľi'ic – zranit', zmrzačit'

dokaličeni - doráňaný

dolik - záhradná pivnica
dol'ina, dol'inka – jama, jamka
dolňan – obyvateľ dolnej časti obce
dolok – zemiakový trs s hl'uzami
doluznački ľehnuc – ľahnúť si na brucho
domášňi - domáci/chlieb/
doobedu – dopoludnia
doraz - o chvíľu
d'ord'ina – záhradný kvet georgina
dosc – dost', stačí
dostaneš belndrik – nedostaneš nič /deti/
doteras – doposiaľ, dodnes
doznac še – dozvedieť sa
drabina - rebrík
drabiňák – voz rebrinák
draha - cesta
drankac – ľútostivo pýtať
drapac pirie – párať perie
drapačka – prútková brezová metla
draperia – okenné i dverové záclony (rias. látka) /franc./
draška - chodník
dratva - silná niť na šitie
dražnik - cestár
drefich - doma tkané konopné plátno
drevotňa – šopa na uskladnenie palivového dreva s
klátom na rúbanie dreva
drični – hrdý, švárny (mládenec, deva)
drik - driek
driľac – tlačiť, tisnúť
drisnuc - spadnúť
drisnuc - niečo nevhodné povedať, ale aj nečakane
spadnúť

dristac - tárať
drišľak - cedidlo
druk - žrd'
družba – mládenec, člen svadobného sprievodu
ženícha
družička – dievčina, členka svadobného sprievodu
nevesty
duc – fúkať
dudni – búcha, echo – ozýva sa buchot, duní
dudva - burina
dugov - zátka
d'ujtov - zapaľovač
dujviter - pojašenec
dulovac – hľadať niečo (v zásuvke, skrini a pod.)
dumac – myslieť
dupkac - dupotať
duplom - ešte raz toľko
durianka – slivka semenný podpník /u nás lekvár/
kôstka sa neoddeľuje
durkac - búchať
durni - blázon
duži - mocný, veľký
duži – mocný, veľký
dvacec – dvadsať
dzecko - dieťa
dzecko – dieťa
dzedo – dedo, starý otec
dzejdzeš – kam ideš?
dzeľir - zeler
dzešec – desať
dzevecmilijoniošemstošidzemdzešatšejsctišicpejcstoť
ereceštiricaliadvacecjeden fileri
dzevedzešat – deväťdesiat

dziňa - tekvica
dzira - diera
dzira, dzirka – diera, dierka
dziva sviňa - diviak
dzivčatko – dievčatko
dzivče – dievča
dzivi koň – kobylka, saranče, ale aj nadávka
dzivi oves – ovos hluchý /burina/
dzivina, dzive – nechutne pripravené jedlo /nemastné,
neslané, nekor./
dzivka - dievča, deva
dzivočka – dievčina
dzveri – dvere
džvir – zvier
džvirata – zvieratá
džad – chudák, žobrák /aj nadávka/
džat - ozdoba do vlasov žien
džatka – súčasť kolovrátk
džmuric – žmúriť
džveredlo - zrkadlo

E

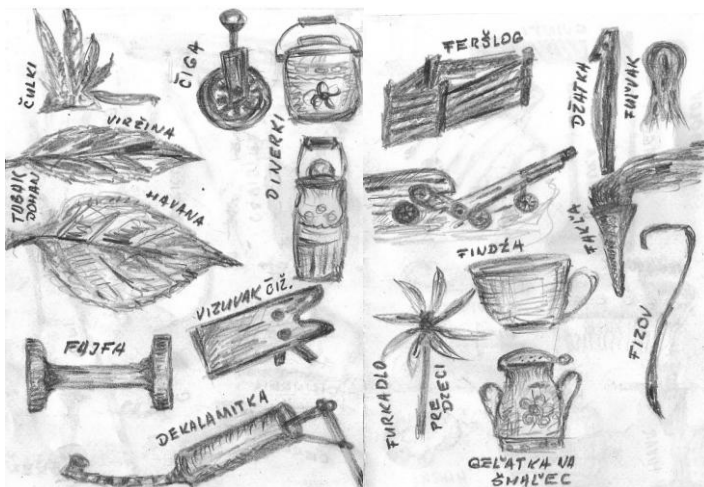
elevator - šikmý dopravník /mlat.slama/
eparchija – obvod biskupa gr. kat. cirkvi
eroplňň - lietadlo
Erža – Alžbeta
esencia – koncent. výt'ážok príjemnej vône a chuti
eternik - azbestová krytina

F

fabrika – cukrovar v Trebišove (tak ho volali ľudze)
fabrika – továreň

fač – obväz
fachman - majster, odborník
fajermur – múr v podkroví v tzv. vinkel' – domoch /gazd.
usadl./
fajfa - veľká cievka na nite
fajne – dobre
fajront – koniec prac. času, voľno
fajta - odroda, sorta
fakľa - pochodeň
falat – kus /slaniny/
falat – veľa, veľký kus /chleba/
falatok - malý kúsok
falc – záhyb /plech. strecha/
faldy – naskladané záhyby /ženské sukne/
falš – nečakane sa meniaci smer lopty
famelíja - rodina
farizej – pokrytec, svätušár /hebr./
farto - odstup bokom, povel pre dobytok
fartuch - zástera
fasada – priečelie budovy
fasovac – dostať, brať, ale aj dostať bitku
fazona – tvar, vzor, model, strih
fejk - brzda
feriálni - voľný, prázdninový
feršlog - drevená nádoba v chlieve/z dosák/
fest - silno
fešak – frajer, elegantný človek
figľovac – žartovať, špásovať
fijatali – bočné výhonky /jahody, kukurica/
fijovka - zásuvka
fil'ar - betónový múr
fil'ci - teplé čizmy

filer - halier
 fiľo – obľúbená kartová hra našich predkov
 financ - príslušník finančnej stráže
 fiňďža - porcelánový hrnček
 finom – dobre
 firc - dočasný steh
 firhang - záclona
 firnajz - fermež
 firštok - zárubňa
 fiškaruš - advokát, notár

fiškus – prefíkaný človek
 fittingi - rúrkové ocelové spojky so závitom
 fizov - drôt, pomôcka na šnurovanie futbalovej lopty
 flinta – puška
 flobertka - poľovnícka puška s hladkým vývrtom hlavne
 flojta - flauta, píšťalka
 fodra - naberaný okraj blúzky
 foľovka - burina–pupenec
 fordzon - starý traktor, fordka

fóri, robi fóri – vytáča sa, vykrúca sa
fotel – čalúnené kreslo
fotografija - fotografický obrázok
fraj – zvyč. ísť na zálety
frajirka – dievča, žena, ktorej dvoríme
frajla - ľahkovážne dievča
frajter – slobodník /najnižšia voj. hodnosť/
fras - čert
friško - rýchlo
frištik - raňajky
frizúra – upravené vlasy
front – bojové pásmo
fudament - základ
fuga – medzera, škára
fukar – jednoduché zariadenie na čistenie obilia
fuksija – ozdobný izbový kvet /pôvod Mexiko/, zvončeky
ful'vak - odpad pri pradení konopného vlákna
funduš - stavebný pozemok
funt - staršia váhová jednotka/0, 40kg/
fúra – náklad na voze, vozový záprah, ale aj veľké množstvo
fúria – zlostná žena
furkadlo - vrtuľa
furman - pohonič koní
furmañec - kamenná vozovka cesty
furmanka – vozenie nákladov so záprahom
furov - vrták
furt - stále
fusák - vak pre malé deti
fusek'li - bavlnené teplé ponožky
fušer – zlý odborník
fuška – výkon povolania popri riadnom zamestnaní

futro - zárubňa dverí, podšívka

G

gači - spodky

gadžo - bohatší gazda/niekedy nadávka/

gagor - hrtan

galanterija – predajňa drobného ozdobného tovaru

gal'ija – neprijemnosť

gal'ir - golier

gambi - ústa

garadiči - schody

garaguľi - chodúle

gargala - kanva na polievanie

gater - rámová strojová píla

gauč – druh pohovky

gaval'ir – gavalier, veľkodušný človek, milenec

gazda – poľnohospodár

gáža – pevný plat, zvyč. pri vojsku

gdovec – vdovec

gebuľa - hlava(ako výčitka)

gejpis - obsluha parného stroja

gel'atka - kanva na bravčovú masť

gengľavi - chudý, slabučký

geroj – hrdina /rus./

gerok - sako, kabát

gerš'li - jačmenné krúpy

gestiňa - gaštan

gigalka - trúbka na plnenie jaterníc a klobás

gips - sadra

girdžavi – drsný, nerovný povrch

glajcha - vymurovanie stavby, budovy/múrov/do výšky krovu

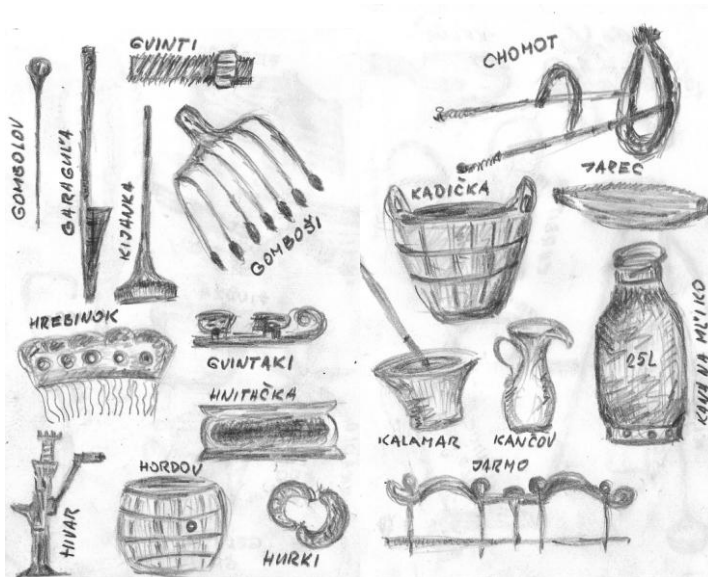
glancovac – leštiť
gl'ejta - glazúra, smalt
glot – lesklá látka
gombička - gombík
gombolov - ihla do vlasov so sklenenou hlávkou
gomboši - vidly na zemiaky a repu
gomboška - brošňa, väčší špendlík
gombovci - slivkové knedle
grad - teplomer
grajcari - peniaze
grati - riad, nádoby
griff'ik - tuha na písanie
gringi – nosenie diet'at'a na chrbte
gris - detská krupica
grizantin - jesenný kvet
gubaše – betlehemci /Vianoce/
gubati - huňatý
gubi – veľmi jemná srst' /psy, mačky/
gumaki – gumené čižmy
gumipuška - prak
gunár – samec husi
gurtňa - opasok, popruh/plátený/
gužík - uzlík, uzol
gver - puška
gvint - závit
gvintaki - korčule závitové

H

habžina - baza
hače - žriebä
hačur - mladý žrebec

hajde – no pod'
hajov - čln
hajštuk - kravata
halajk - hurhaj, krik
half - záložník vo futbale
ham - brzda
haman - beťár, huncút
hamišni - falošný
hamovčak – silná reťaz používaná na brzdenie kolies
konského voza
handľar - kšeftár, priekupník/kone/
hantlager - pomocník murára
hapták – postoj v pozore
haraburda - bezcenná vec
harakaľ – d'ateľ
harapaš - máličko, akomak
haraska - hrubá šatka z ovčej lesklej vlny
harčičok - hrnček
harčok - hrniec
hardza - hrdza
haring - kyslá ryba
harsc – hrst'
hasák - kliešte na šrubovanie trúbok
hašník - pletený šnúrok do gatí
hatižak - plecniak
hekľovac - pliešť/sveter/
helma – prilba
henteš - mäsiar
herpina - ozdobný hrebeň do vlasov
herščok - škrečok
het – preč
hibaj – pod'

- hirja - hrča
- hirmi – hrmí
- hivar - zdvihák
- hlavačka - špendlík
- hlubie - hlúbik v kapuste
- hnitačka - drevená nádoba na kysnutie cesta
- hnojovka - močovka
- hokerlik - stolík
- hoľak - zvyč. nahé malé dieťa
- hoľinderka – plemeno sliepky s neopereným krkom a hlavou
- holoflojtoš - pobehaj, skade ruka skade noha

- hombikalka – hojdačka
- homuľa - guľa, hruda
- honi – role, polia
- honor – česť, pocta
- horb – hrb

horbati – hrbatý
hordov - sud
horeznački ľehnuc – ľahnúť si na chrbát
hornan – obyvateľ hornej časti obce
hosanna – sláva /nábož./
hoscec – ekzém
hoťta - vpravo/povel pre kone/
hou - stáť/povel pre kone/
hovedo - dobytok
hra na kurvu – kartová hra starších
hrabačka – koňmi ťahané zariadenie na zhrabovanie
sena a slamy
hrebinok - hrebeň
hreda - drevený trám
hrižaca dziňa - červený melón
hruba žena – tehotná žena
hrudka - veľkonočné jedlo z mlieka a vajec
hrunok - kopec
hubic - kaziť
hubki – malé viazaničky prosa resp. ciroku použité na
výrobu metiel /3ks – 1 metla/
hucul’ – plemeno horského koňa
hudaci – zvyčajne cigánska kapela
hul’ki - plnený kapustný list
huncút - beťár
hurka - jaternica, črevo
huše – pokosené obilie uložené do hrsti(neviazané)
hušinka - húsenica
husontragľi - traky
huše - malé húsa
hutorec - hovoriť
huzeri – spodná časť snopu obilia

hužvac - krčiť
hvizdac - pískat'
hvozdzik - klinec

CH

charčec - chrčať
chartuśic - hrdúsiť
chašen - osoh
chasnovac – užívať, používať
chaúkac, chaučuric – zívať
cherubín – anjelská bytosť /nábož./
chľac še – zohnúť, zohýbať sa
chitvaní - starší používaný odev
chiža - izba
chľebovka - plátenný obrúsok na chlieb
chľib - chlieb
chľipac - hltat'–jest' polievku
chľista - dážd'ovka
chľiv - maštal' pre dobytok
chľivok - menší chlievik pre ošípané
chmari - mračná
choč chtori – ktorýkoľvek
choľera – nákazlivá črevná choroba
chomút - postroj na koňa
chotár – katastrálne územie obce
chramac - kuľhať
chrapuščec - praskať, pukať
chrasta - zaschnutá rana
chribet - chrbát
Christos raždajetsja – Narodil sa Kristus /kresť. pozdrav starosl./
Christos voskres – Kristus vstal zmŕtvych

/kresť.pozdrav/

chrobační – červivý

chrobak – červ, hmyz

chrušč - chrúst

chuligan – fičúr, povalač, výtržník

chustka - vlnená šatka

chustočka - malá vlnená šatka, aj vreckovka

I

ihľica – na pletenie svetrov

**ikonostas – stena s ikonami v cerkvi /gréckokat.
i pravosl./ oddeľujúca oltárnu časť od časti
pre veriacich**

indigo - prepisovací papier

indzej – inam, inde

indžimir - inžinier

inšak – inak

inštrumenti – nástroje, pomôcky, ale aj hud. nástroje

interes - úrok

interes – úrok

išče – ešte

iskac - prehrabávať sa vo vlasoch

izabela – druh stolov. hrozna pest. pri domoch aj u nás

J

jakbaču – ako sa mi zdá, ako vidím

jalč – tesár

jalovi – neplodný, neúrodný

jalovina – mladý hov. dobytok

jalovka - väčšie teľa

jarčanka – jačmenná slama

jarda - chodník

jarec - jačmeň
jarmo - oplotenie kopanej studne
jarmo - ťažné zariadenie pre hovädzí dobytok
jarok - priekopa vedľa cesty
jaščurka - jašterica
jašlički – zobrazenie Kristovho narodenia v maštali
ješeň – jaseň /strom
ješeň – ročné obdobie
Ježišovo ťerco – (- KÓLEUS BLUMEOV) /st. izbový kvet/
jezulanok - vianočný stromček
jormark - jarmok, trh
judáš – Kristov apoštol, zapredanec /zradca aj nadávka/
jukastov - sekáč na železo
juška - šťava z kyslej kapusty
jutre - zajtra

K

kabat - sukňa
kablík - staršia výmera pozemkov
kačaci praník - drevený nástroj na žehlenie
kadička - drevená nádoba na vodu
kadilo – kadidlo /ukr./
kajstron - kastról
kalafoňija – kolofónia, sklovitá rafinovaná živica
kalamár - nádobka na atrament
kalap - klobúk
kalap - tienidlo stolovej lampy
kalika – dokaličený tvor (človek)
kalošni - gumené poltopánky do blata
kaľvin – príslušník ref. evanjelickej cirkvi
kameňec – ľadovec

kanadki – druh korčulí na hokej
kančov - džbán
kanda - nápoj z mlieka
kandalov - vyvýšená časť pece v rod.domoch
kandžuri - kučery
kanoňir – delostrelec
kant – hrana
kanta – konva /na mlieko/
kantar - kožená ohlávka na koňa
kantor – učiteľ, ale aj spevák v cerkvi
kapki - liek v tekutom stave
kapri - hnis v očiach
kapura - brána do dvora
kapurka - malá bránka do dvora
karac še – trápiť sa
karam – ohradený priestor pri maštalni /letný výbeh
dob./
karambol – zrážka vozidiel
karbi – ozubenie koleasa
karbitka - svietidlo na svietiplyn
karbonatka - guľatá fašírka
karburator – tech. zariadenie motora
karika – obruč, krúžok /aj nadávka/
karika – súčasť „brili“ v klasickom šporáku
karmic - kŕmiť
karmik – ošípaná po výkrme (pre dom. zab.)
karperec - náramok, ozdoba na ruky
karscik - stolička s operadlom
kasa - pokladnica
kaš'ec - kaš'at'
kasna - komoda
katikis – učebnica náboženstva vo forme otázok

a odpovedí

katraň - smola
kavejová farba - hnedá
kečka - štica vlasov
kekešiť sa - pýšiť sa
keľčik - finančná trova, výdavok
kelep – ústa /klebetné/
keľňa - murárska lyžica
keľo to koštuje – koľko to stojí (cena)
kenderica - kukurica
kepeň – dlhý plášť
kertica - krt
keruľ – poľný strážnik
ketefik - ohlávka na koňa
kička - otep slamy na krytie stodôl
kidnuc – kvapnúť
kifľik – rožok, pečivo
kijak – palica používaná pri pasení kráv
kijanka – z dreva upravené pučidlo s väčšou hlavickou
na gniavenie zemiakov pre dobytok
kilavi - nemotorný
kipovac – samočinne vyklápacie vozidlo /vlečka/
kišasonka – slečna, dáma
kišasonka – slečna, slečinka /v obci farárova dcéra/
kišbirov - pomocník starostu obce
kišeň - vrecko
kivačka – motocykel Jawa /povojnové obd./
klacik - pník
kľambra - železný klin na spájanie dreva
kľamka – kľučka na dverách
klanica - súčasť konského voza
klaše - drvená slama po mlátení obilia

klaski – klasy obilia

klát - peň

kl'epec - pasca na zver

kl'ij - glej

kl'ipkac – žmúriť očami

klipsňa - ozdobná spona

kl'íšči – kliešte

kl'oče - konopné vlákno, lyko z konopí

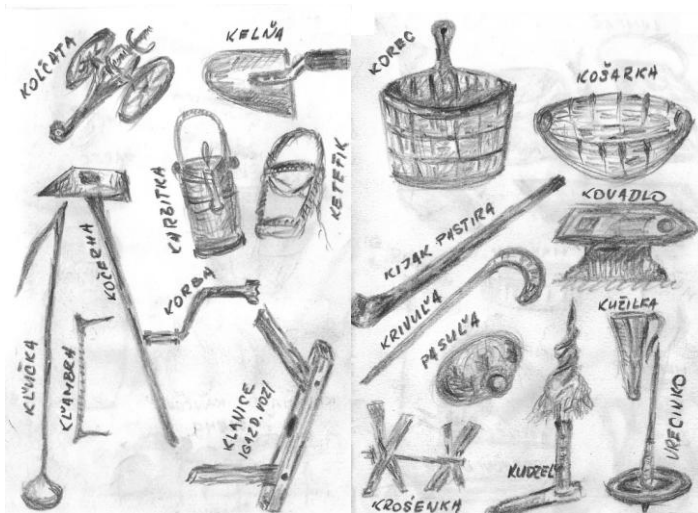
kl'ubak–háč

klubo – kíb

kl'učka - náradie na ťahanie slamy zo stohu

kl'uka - súčasť vahadla na studne

kobula - kobyla

kobuľanka - kónský trus

kocinok - priestorv chlieva na uskladnenie sena

kočerha - lopata na čistenie pece

kofa – predavačka na trhu, ale aj nadávka nadutej žene

kochac še – tešiť sa z niečoho – vidieť sa v niečom,
niekom

koľačka - burina, picháč roľný
kolba – pažba pušky
kolbasa - klobása
kolčata - predná časť pluhu
koma – kmotor
komaňica - ďatelina, lucerna
kombinačka – kosačka ťahaná koňmi
kombinačka – trávna kosačka ťahaná koňmi
s možnosťou kosenia obilia /po úprave žac.
mech./
komenciaš - poľnohosp. robotník/odmeňovaný
naturálne/
komišňák – chlieb, nedopečený, kyslý
komora - tmavá miestnosť pri dome/usklad.potravin/
komotný – pohodlný, nenútený /lat./
komuška – niekomu
kondaš - pastier sviň
kont'a - čepiec vydatej ženy
konzum – predajňa spotrebného družstva
kopaňici - stredne veľké sane používané v gazdovstve
kopcic še - dymit'
kopertka - obálka na list
kopirpapier - indigo
kopka - 13 snopová kôpka obilia
kopka - hromada
korba - kľuka na traktore
korbľovac – otáčať kľukou
korčoli - korčule
korduľac – tlačiť niečo guľaté, okrúhle
korduľka - guľôčka
korec - objemová miera na sypké hmoty
korec - plošná miera pozemkov/st./

korheľ – pijan, ožran
koritko – z dreva vydlabaná misa – nádoba na múku
resp. obilie
korito – z dreva vydlabaný veľký vahan na kysnutie
chleb. cesta
kormacac še – váľať sa po zemi /na Vianoce na slame/
kormaň - volant auta, riadidlá bicykla
kornaz - kanec
kornel - rohový kop/futb./
koropka - jarabica
koršov - demižón
kortešačka – volebná agitácia /špan./ veľmi staré
kóruš – balkón v cerkvi
kosmačky – egreše
kostovac - stravovať, starať sa o niečo, niekoho
koštrab – 3-žrdový sušiak d'atel. lucerky, trávy
košarka - prútený kôš
koštovac - chutnať
košuľa – košeľa
kokus - umelý pokrmový tuk
kounus – kužeľovitá skrutka na oske bicykla
kovadlo - kovadlina
koza - oporná časť lešenia
kozar - sušená huba
kozar - zaschnutý hlien v nose
kozľ'ini - drevené drúky na paženie stohu slamy
kračok - kríček
kračun – Vianoce
kračunik - malý vianočný koláč
kraksňa – starý opotrebovaný stroj /aj nadávka žene/
krankasa - zdravotná poisťovňa
krasota - nádhera

kravianka - kravský trus
kredeňec - nábytok kuchyne
krecht - na uskladnenie zemiakov v zime, hrobl'a
krejda - krieda
krejmeš - plnený zákusok
krejpovi papier – krep, jemne zvrásnený papier
krepl'i - šišky
kresačka – malá tesárska sekerka
krescini - krstiny
kresni, kresna – krstní rodičia
kriilos - miesto pre kantorov v cirkvi
kriscepaňe – bedákanie, počudovanie sa
krišíc – kriesiť
krištal – kryštálový cukor /gréčt./
krištil – zariadenie na vstrekovanie tekutín do
konečníka
krivul'a - bakul'a
križalka - celá kapustová hlávka v sude
krochmal' - škrob
kromka – špička chleba
krošenka - stojan pri rezaní dreva
krosna - tkáčsky stav
krupón – najhrubšia časť bravčovej kože
kšeft – neseriózny obchod
kšeftar - neseriózny obchodník
kuciki – infekčný opar úst
kuča – chatrč, malý dom /srb./
kučec – byť v podrepe
kudlatý - huňatý, dlhosrstý
kudovšic še – hniezdiť sa v posteli
kudzel' - praslica/ručné pradenie nití/
kuker – ďalekohľad /nem./

kuknuc - čupnúť do podrepu
kuknuc - pozrieť
kulač - poľná fľaša na vodu
kulak – dedinský boháč
kum, kumčo - brat krstného, krstnej
kuma – sestra krstného, krstnej
kumšt - trik
kunčaft – zákazník, klient
kuňhou – pelech
kuoka – kvočka
kuraric – bradavica
kurastra - tvaroh z mlieka hneď po otelení kravy
kurjačka - slepačí trus
kurka – sliepka
kurt'aki - veľké gazdovské sane ťahané koňmi
kurtameta - mäta pieporná
kurti - malý, drobný, drobnučký
kus – málo
kušičko – máliľinko, akomak
kušňir - kožušník
kutňa – vrchný mnišsky plášť
kužilka - oselník
kvaric – maškrtiť
kvašna voda - minerálka
kvit – sme vyrovnaní
kyjak – palica pastiera dobytky

L,Ľ

laba – veľká noha
ľabdac - tárať nezmysly
labsari - vrchná časť čižmy používaná k topánkam

lacet – lesklá hodvábná niť na ozdobu krojov /franc./

lačni - hladný

lada – debna, truhlica

ladička - krabica, krabička

láger – tábor /koncentračný/

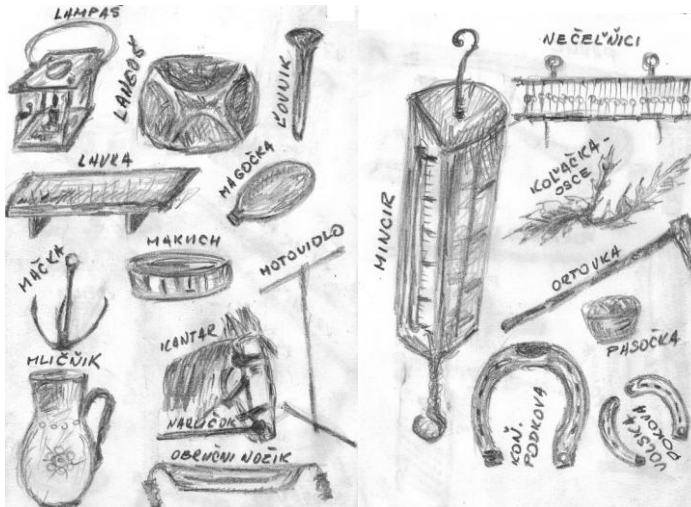
lajbik - vesta

lajsňa - lata

lajster - list papiera

laksir - prehánadlo

lampáš - ručné svietidlo so sviečkou

lampión – lampáš z farebného papiera /ozdoba/

lanc - reťaz

lancok - retiazka

langoš - múčne jedlo

ľapkac - tárať

laskotac - štekliť

lavka – jednoduchá sedačka z dosák pre viacero osôb
/lavička na priedomí i v záhrade/

lavka – úzky mostík cez potok, riečku len pre peších
chodcov

lavorovica – doma pálený alkohol (súčasťou zariad. je lavór)

ľečki – fliačky, cestovina

ľechčejši - ľahší

ľelija - ľalia, kvet

ľenča - šošovica

ľenča – znamienko krásy na tvári

ľeňoch – lenivec

ľepke - motýľ

ľigac – hltat'

ľingar – ľachtikár, ľajdák

ľingroda – ringlota, veľká okrúhla slivka

ľiputa – človek malého vzrastu, zákropok /nad./

ľitera – písmeno

ľiturgika – náuka o bohoslužobných obradoch vyučovaná na školách

ľobda - lopta

ľogac - hltavo piť vodku–nie vodu

ľoj – parafín, ale aj tuk na hovädzom mäse

ľokec - lakeť

ľokša - tenké okrúhle cesto pečené na platni

ľompa - neupravená žena/pijanka/

ľoška - lyžica

ľotač – záružlie močiarnie /žltý lúčny kvet/

ľouča - súčasť konského voza, podpera rebrín

ľoukuš - lavica v škole, kostole

ľounik - svoreň, istič kolesa voza

ľubic - milovať, mať rád

ľuft - vzduch

ľuksovac – odstraňovať prach z niečoho, leštiť

ľuksuš – osobné auto

ľupiňa – šupka (z ošúp. zem.)

M

mac - matka
mačanka - omáčka
mačka - trojzubec na chytanie vedier v studni
magočka - tekvicové semeno
machac - kývať
macher - šikovný človek
majáles – študentské slávnosti s hudbou
majir – veľkostatok, hospodárske budovy
makuch - odpad pri lisovaní slnečnice
malatný – slabý, vysilený, mdlý, unavený
maľej - múčnik z mletej kukurice
malinovka – ovocný osviežujúci nápoj / sóda, sirup/
mančaft - tím, skupina, družstvo
máňija – vášnivá záľuba /Grécko/
mantel' - dlhý vojenský kabát
maradik - 17 snopová kôпка obilia
marchev - mrkva
marmalada – ovocný, sladený lekvár
marš – prac sa preč, zmizni
maš'ľa – farebná stuha vo vlasoch dievčat ako ozdoba
kroja
maš'ľa – kravata
mašina - mláťačka na obilie
mašina - šporák
mašina - vlak
maširovac – pochodovať
maučec - mňaučať
maž'ic še - maznať sa
medecina - tekutý liek
medovňik – zákusok

medvedzik - krtonôžka
mekuška - striedka, krajec chleba bez kôrky
merba – vyučovanie počtov
merkovac - dávať pozor
merva – po zožatí obilia roztrúsená slama
meščanka - str.škola
mešternica - nosná hrada domu
mezgerovac – dozber úrody /kukurica a pod./
mináž – dávka vojenskej stravy
mincir - ručná váha
misionár – šíriteľ kresťanstva
misočka – malá misa
mišalovka - pasca na myši
miškár – sterilizátor hosp. zvierat
mišung – zmes, miešanina, ale aj chaos, mela
mítal'ija – medaila
mizerere - pokrútenie čriev
mlacareň - priestor v stodole, kde sa mlátilo obilie cepami
mládnik – výhonok, mladá ratolesť, prút
mlatok - kladivo
mličník - hlinená nádoba na mlieko
mluvnica - učebnica jazyka slovenského
MNV – Miestny národný výbor /správny úrad obce/
močidlá – malé vodné plochy so stajatou vodou na namáčanie konopí
molha - hmla
mongomerák – dlhý voľný plášť impregnovaný /mrš. montgomery/
monterki – pracovný odev /nohavice a blúza/
mores – mravy, správanie sa /lat./
motorbicigel' - motorka
motorka – motorový vlak /šičovska motorka/

motovidlo - nasnovanie priadze
mucic – vyrábať maslo zo smotany
muf – rukávnik /obyč. kožuš./ nosili ho ženy v zime na
ochranu rúk pred mrazom
muľar - murár
mundur – úbor, rovnošata, uniforma /staršie/
murička - mravec
mutelka - habarka

N, Ň

nabrezle – nedokysnuté mlieko
naftalín – prostriedok proti moliam
nahlobic – vsadiť násadu do rýľa, lopaty, hrablí
nahuľac – urobiť snehovú guľu
nahuľani - naobliekaný
nakonče - súčiastka gazdovského voza, zaistenie
kolesa
nakrucic huľki – pripraviť plnený kapustný list
nalečnik - zemiaková placka
nalpa – opica /pochabá žena/
namojveru – naozaj, tak to bolo
naparstok – náprstok /pri šití/
naranč - pomaranč
narokom – naschvál
náručni – na pravej strane zapriahnutý /kôň/
naručok - súčasť konského postroja, kantár–liace
narvac nohu - natrhnúť sval
naščadlo še – narodilo sa /teľa/
našilu – navzdory
nasipok - gánok
nasprik - natruc, navzdor
natotiš – naschvál

natura - povaha
naveru – spolužitie muža a ženy bez sobáša /žijú
naveru/
navoj - valec na krosnách, na navíjanie priadze
ňebars - neveľmi
ňebizovac še - nespoliehaťsa
ňečelňici - súčasť tkáčskeho stavu, krosien
ňedohaňac - nevyčítať
ňedzeľa – nedeľa
ňedzvingaj - nedrkotaj/zubami/
ňeengedovac – neodpustiť, neprepáčiť
ňegustovne - nevzhľadné, nepekne
ňemehlo – ťulpas, babrák /nad./
ňemogavi - nemotorný, nešikovný
ňepevni – nenormálny, psychicky narušený
ňerušaj - nechytaj
ňeščasce – nešťastie
ňeščešľivi – nešťastný
ňeška - dnes
ňespodzivani - nečakaný
ňeurekom - neurieknuc
ňevalušni - nevhodný, neschopný
ňevesta – mladá vydatá žena
ňezdichaj teľo – nelež, nespi, neleňoš toľko
ňigda - nikdy
ňichto – nikto
nina - oslovenie cudzej ženy
ňiščec – hynúť, zanikať
nohavky – nohavice
nosovka - vreckovka
noutaruš – notár

O

- obarini - voda po odvarení cesta
občučic še - ožiť, prebrať sa k životu
obecac - sľúbiť
obisce - domácnosť, obydlie
oblak - okno
obraščok - obrázok, pohľadnica
obručni nožik - obojručný nôž
obšikal še oblak – orosilo sa okno
ocec – otec
odbula jak kobula tanec – konštatovanie o lajdácky vykonanej práci
odkladačka – kosačka obilia ťahaná koňmi, ktorá obilie ukladala do hrstí
odmaska - technická omáčka pri tkaní plátna
odomaš – hostina po ukončení prác -
odpendžené – oduté ústa
odprava – náboženský obrad v cerkvi
odprisknuc - odskočiť
odpust - náboženská slávnosť
odrobinki – omrvinky /chlebové/
ofačovac – obviazať obvazom
ofera – dobrovoľný, zvyč. peňažný dar
oficír – dôstojník
ofina – účes s vlasmi vpredu krátko prestrihnutými a sčesanými na čelo
ohľedi – vohľady /návšteva mládenca v dome dievčaťa, o ktoré sa uchádza/
ohreblo - plechový, zúbkovaný kartáč na česanie dobytky
ochpac - strčiť
okruhľanka – slivka domáca, kraj, odroda /semenný podpník/
okuľari – okuliare

oltár – bohoslužobný stôl v cerkvi
ondulovac - vlniť vlasy
onučki - onuce
opatranka – vojenský odvod brancov
opcajt – ofsajd
oplečko - ženská blúzka s krátkym vydutým rukávom
oporajic - obriadit'
opresnok - upečený krúžok z chlebového cesta,
praclík
oprobuju - vyskúšaj niečo
opses - opätok
opušćic še - nechať, zanechať
orek – časť pozemku (intravilán) -
orešec - cibuľa, šalotka
orgonofaj – orgován
orlap - vojenská dovolenka
ornament – plošný, kreslený, plastický ozdobný
doplnok na keramike i textile
orovšak – niečo ako vzorka /potravina/
ortovac - vykopávať peň stromu
ortovka - jednohrotový čakan na výkop pňov stromov
osce - pchač roľný, burina
ošći - plnené oplátky
ošemdzešat – osemdesiat
osipac bandurki – ohrnúť zemiaky
oskomina – podráždenie chrupu nezrelým jablkom
ostavajce zdravi – zostaňte zdraví /pozdrav pri rozlúčke
z domu/
osuha - biely povlak na kyslej kapuste v sude
ošacovac - oceniť
ošoric še - upraviť sa
otrošina – omrvinka
otrubi - odpad pri mletí obilia na múku

oželec - zamrznutá rosa

P

**pac – odvar zo zeleniny, korenia a soli na konzerv.
mäsa**

pacerki - ruženec

**pacerujú - večerné zvonenie v cerkvi, večerná
modlitba**

pada dišč - prší

padlaš - strop

páha - špára

pachota – vôňa, aróma

pajkesi - bokombrady

pajtaš, pajtaška - kamarát, kamarátka

pakeľ - balík

pakšamenti– rôzne spisy, písomnosti, dokumenty

palačinti – palacinky

palanki - drevená ohrada z dosiek

paľe tam - pozri sa tam

paľenka - alkohol

pamut - nite na vyšívanie

panbožkova kravička - lienka/detsky/

pantaloni - nohavice

pantlik - mašľa, stuha

papľužnica - neporiadna žena

papuľovac - odvrávať

paradički - paradajky

parfin - voňavka

parchovjaňska repa - kvaka, vodnica

pariťa – prak, gumipuška

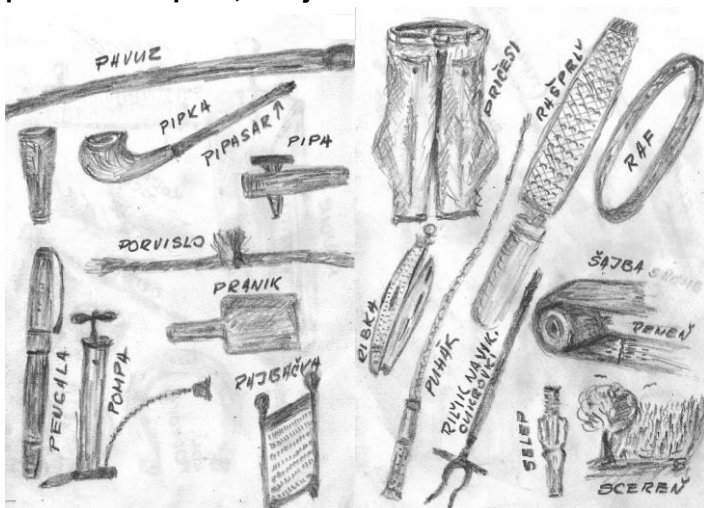
parlag - zatrávnené pole, lúka

parobok – mládenec

parpľi - šupiny vo vlasoch
partok - obrus
pasija - zál'uba
pasirovac - lisovať/ovocie/
paska - pascha
paskuda - obluda, neodbytná nepríjemná osoba
pasočka - malý okrúhly veľkonočný koláč
pasovať - hodí sa to
pastelka – farebná ceruzka
pasuľa - fazuľa
pasuľanka – vňať fazule po zbere
paša - pasienky, uhor
pať tam - pozeraj sa tam
patenta – mechanická spinka
patika – lekárneň
patrec – pozeráť
patrontaška – kožená taštička na náboje nosená na opasku
pavučajka - mihalnica
pavúz - drúk na upevnenie sena na voze
pazderie - drewná časť konopí /odpad pri trepaní/
pazuri - nechty
pčola - včela
peckaš - podávač snopov obilia do mláťačky
peda - dôchodok
peda - výplata, mzda
pejc - päť
pejdzešat – päťdesiat
peľucha - plienka
peľuška - vika, ľadník
peňašcovka - muškát
pendžic – rýchlo utekať

pengala - plniace pero
perák – motocykel Jawa /Janeček – Wanderer, zač.
výroby 1939/
perón – nástupište na železničnej stanici
perscinok - prsteň
perši – prsia
perši – prvý
perun - blesk a hrom
pervika – pred chvíľou, nedávno
perviska - prvýkrát otelená mladá krava
pešník - chodník
petruška - petržlen
pevni – silný, mocný
pijak - savý papier
pikirovac – presádzať priesady zeleniny (papr.) /franc./
piks'ľa - súčiastka kolesa voza
pinclik - štetec
piñicir - vreckový nožík
pipa - pomôcka na čapovanie piva zo suda
pipasar - nadstavec do fajky
pipka - fajka
pirñica – vysušená byľa, korene pýru plazivého /zvyč.
na poli/
piršć – vyrážka (na tvári)
piršćik – malá vyrážka
pirskac - prskať
pirskalki - vianočné prskavky
pirula - tabletky, pilulky
pisanka – maľované veľkonočné vajíčko
pisanka – zošit
pišćok – špeciálny otvor na demižóne, kadiaľ sa pila
voda
piskovac - odvrávať, papuľovať

písnička – pieseň
 pismo – list (prišlo pismo z Ameriki)
 pitanki – zásnuby – návšteva ženícha aj jeho rodičov
 u nevesty
 pitni - taký istý
 pl'ac – voľné priestranstvo, voľné miesto
 plachcina - trávnicca, na nosenie sena, slamy
 pl'ajster - náplast'
 pl'antac še - motať sa v niečom
 pl'antri - pánty v stodole
 pl'asnuc – tl'apnúť, no aj dat' facku

plašic – plašiť (vrabce)
 pl'eban – farár /staré/
 pl'eva - slamený drobný odpad pri mlátení obilia
 pl'evěň - stodola
 pl'udnrovac - ničiť, drancovať
 pl'undra – žena zlej povesti
 pl'uskac – šplechotať vodu
 pl'uta - nečas/dážď, sneh, vietor/

poc hetka – pod' preč
poc hev – pod' sem
počaromna - osoba tmavšej pleti /nie cig./
počenčovac – vymeniť, zameniť
počľivosc - čestnosť, úprimnosť
podalo mu – uľavilo sa mu (choroba)
podbita pasuľa – fazuľová polievka na kyslo /hust.
smot./
podbrušina - remeň v podbruší konského postroja
poddžubovac – podpichovať
podhardľina – bravčový lalok
podkovka - na bagančiach, na opätku
podolok - súčasť spodnej bielizne, kroja, sukňa
podpazuchu – pod ramenom
podpazuchu – podpazušie
podrucic – podhodiť
podzec še – niekde sa umiestniť, schovať
pogan - pohan, kacír
pohaňic – potupiť
pohubic - pokaziť
pohužvac – pokrčiť
pochuchac - dychom ohriať ruky/dieťaťu/
pokakani – pošpinený /dieťa v plienkach/
pokol' – pokiaľ
pokonac še – zúčtovať, porátať sa s niekým
pokrejtka - malý venček pre svadobčanov, družbov a
družičky
pokriva - žihľava
pokrivka – vrchnák na hrniec
pokrutka - ľadvina
poladňe – poludnie (obed)
polažnica - šestonedielka

polažník - vinšovník
poľehota – uľahčenie, zľahčenie
politura - lesklý náter na nábytku
pomeriť sa – udobriť sa, zmieriť sa
pomiji - tekutý odpad z kuchyne/krm.oš./
pomitok - platený obrúsok na umývanie riadu
pomost - stojisko v chlieve
pompa - hustilka
pomurnica – drevená hrada po obvode múrov – základ
strešného krovu – strechy
ponahľac sa – náhliť sa
pondzelok – pondelok
poňva - nepremokavá plachta proti dažďu
poobedze – popoludní
pop - gréckokatolícky farár
poparovac sa - utvoriť dvojice
popelin – ľahká bavlnená látka na košeľe, pyžamá
popper – mleté čierne korenie
popovi gači - hloh, krík s červ.plodmi, nejedlé
popsuc - pokaziť
porachovac sa – s niekým sa vysporiadať (fin.)
porajic – poradiť
porcija – dávka (jedlo)
porisko - násada do lopaty, motyky
porisko – drevený prút biča na poháňanie koní
porvazok - motúz
porvislo - povrieslo zo slamy
posceľ – posteľ
posceľic – upraviť posteľ
posceľic – upraviť stojisko dobytky v maštalni slamou
posekurovac - poistiť v poisťovni
pospoľica - zrušenie pôstneho obdobia

posrac še – pustit' do nohavíc, zľaknúť sa
poštrehoľec - železničný podval
poškrobok – posledné dieťa v rodine
pošpocic še – potknúť sa
potaľovac - podeliť
potapkar - muž majúci nohavice so širokými
manžetami/20.st./
potrenčirovac - rozdrobiť, rozkúskovať
potrim - podrž
povni harčičok kaveju – plný hrnček kávy
povnina – plnka v pečenom kurčati i v bravčovom
bôčiku
povojník - úzky pás látky na povíjanie batoliat
pozdravkac – pozdraviť
pozlatko - staniol
pranik - piest na pranie
pravota – súdny spor
pravotár - advokát
pražinka - opečený chlieb
predzinko - konopná priadza
prehajdakac – utraťiť, premárniť, prepit'
preluba - zásobník v komore na obilie
prepilka - prepelica
pres – bez, cez
pres – lis
prespanica – slobodná matka
pretolkovac – prečítať a vysvetliť
priblukac še – pričleniť sa, pridať sa k nejakej skupine
/osoby ale aj zvieratá/
pričesi - nohavice do čižiem
pridac še – byť potrebný
pridani – prenos vena nevesty do domu ženícha
pridzem doraz - prídem o chvíľku

pridzem takoj - prídem hneď
prikleť - predizba, pitvor, predsieň
pripaľeni – prihorený
pripina - zapínací špendlík
pripovidka - rozprávka
prišpiľic – pripnúť (pokrejtku)
prituľic - privinúť
probovac - skúšať
procesija - sprievod pútnikov/nábož./
producirovac še – predvádzať sa, prechádzať sa
prófus – namyslený človek, nadutec
projic – konzervovať dymom nad vatrou kus dreva
/kyjak/
projic še – ohrievať sa nad horúcou parou /ako sauna/
proste platno – jednoduché doma tkané konopné plátno
/nie dreľich/
prošpunt - vojenská furmanka
psuc - kaziť
pucák – dôstojnícky sluha
pucovac - čistiť
puhák - veľký bič, pre pastierov
pukanki – pukance z kukurice
pukel' - hrb, výbežok
puklo mu šerco – dostal infarkt
pul'ka - moriak, morka
pumpki - nohavice pod kolená so zapínaním pod
kolená
punča - úder päst'ou
pupec – na upečenom chlebe
pupeň–puk(kvety)
pupkač - zvyč.muž s veľkým bruchom/pivár/
puporok - kurací žalúdok
putika – podradná krčma

R

račkovac – štvornožky liezť /dieta/
radľovac – upevniť, zviazať debnenie sokľa /drôtom/
raf - železná obruč kola
rafinovani – cukor /čistený v cukrovare/
rafinovani – prefíkaný, vypočítavý človek
rachel'a - raketa
rachovac - počítať
rachunki - počty
rajbac – ručne prať na rajbačke
rajbačka - vlnitý plech na pranie prádla
rajtki - jazdecké nohavice
rajtovac - jazdiť na koni
rajzovac - kresliť
raport – hlásenie
rašpel' - rašpl'a, pilník na drevo
ratica - kravské paznechy
ratota - praženica z vajec
ratovac – zachraňovať
razpjace – kríž s ukrižovaným Ježišom
rečica - zariadenie na čistenie obilia
redija - evidenčný list zvierat'a
redisovo pirko – pero s okrúhlou špičkou na rysovanie
redovi - tanec nevesty po čepčení
reflektor – svetlomet
regál – polica
regrút – branec /voj./
rehotac – erdžať /kôň/
rehotac še – hrozne, divo sa smiať /hurónsky smiech/
reklik - doječenský kabátik

rekomando – doporučená zásielka
rekvirovac - úradné zabratie/pre vojsko/
remeň - opasok, ale a jremeňový pohon
renda - handra
rendešne - poriadne
reseľov - strúhadlo
rešetkavi – dierkovaný
reskirovac - obetovať, riskovať
rešpekcia - menší d'alekohľad
rešpekt – úcta, vážnosť
reverenda - kňazský mimo obradný úbor
rezanki – rezance
riba – bravčové karé
rigel' – závora, zábrana
rihľec – silno kašľať /somársky kašeľ/
rihnuc - odkašľať, grgnúť
richtovac - chystať
riňavi – kožná choroba zvierat /prašivina – kone, psy,
mačky/, zanedbaná hygiena
riňče – drobný drvený kameň používaný na úpravu ciest
ringi – prstencový nástroj na zápästie /zbraň/
ringišpil - kolotoč
ripak - kultivátor na kyprenie pôdy
riska – rezeň /bravč./
riskasa - varená ryža
rizi – obradové rúcho gréc.kat. farára /z ruštiny/
rohačka - dvojrohá motyka
roksor – druh tyčovej ocele na stavebné účely
román – príslušník národa hovoriaceho románskymi
jazykmi /nie rómskymi/
rontov – ničiteľ
rošta – mriežka v peci

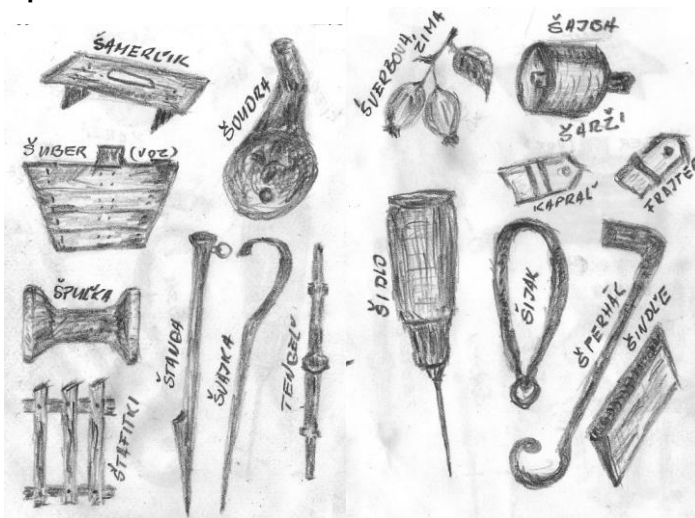
rošta – sito na osievanie /obilia a pod./
roštovac - osievať, triediť
roštovaňe – lešenie k stavbe, budove
rovaš – revanš, odveta, odplata
rovešníci – osoby približne rovnakého veku
rozdruzgac – rozbiť, zničiť /auto/
roždže - suché konáre na kurivo
rozgužľic - rozmotat' uzol
rozhajdakac - premrhať
rozkošni - sebavedomý, rozšafný
rozšćipic – rozštiepiť
roztrenčirovac – rozbiť, zničiť
rozvalka - valček na cesto
rozvidňa še – brieždi sa, svitá
rozvora - súčasť gazdovského voza, oje - spojnica
ruc - hod'ť
rucic - hodiť
rudľa - dvojkolesový vozík na vozenie vriec
rumegac – prežúvať /hov. dob./
rumeňec – harmanček
rusadľa - Turíce
rušaj - ponáhľaj sa

S, Š

šacina - zasiaté obilie
sajtka – privesný vozík k motocyklu
salónka – ozdobný cukrík na vianočný stromček
salviš – jehovista, príslušník náboženskej sekty
Svedkovia Jehovovi /hebr./
samohonka – doma destil. alkohol
samovez – samoviazač /ťahaný žací stroj/
sandali – ľahké letné remienkové topánky

sanitka – záchranka, auto na prevážanie chorých
sanovac – ľutovať
sara - horná časť čizmy
sarajevo – malý vreckový nožík
sarňa - srna
sašina - trstie v potoku
satanaš – čert, diabol /hebrej./
saťor - taška, batoh
sahari - reťaze na oje konského voza
scena – stena, múr
scereň - po skosení obilia, strnisko
scihnuc - mám dosť času?
sciranka - mrvenička
sciskac - stláčať
ščambľa - stupeň rebríka
ščec - hroty na česanie konopného vlákna
ščerpnuc – zobrat' smotanu z už vykysnutého mlieka
ščetka - štetec
ščipac – štiepiť /drevo/
ščipac – štípať /komár/
ščipaca paprika – pálivá paprika
ščiri - štedrý
ščutka - šúl'ok kukurice
šečkareň - stroj na rezanie slamy pre dobytok/sečka/
šedzec – sedieť
šedzisko - sedlo, ale aj sedlo pohoniča koní zapr.vo voze
selep - súčasť ventilu vzdušnice
semeňec - konopné semeno
semiš – zamatová koža /semišové topánky/
šerco – srdce
šerp - kosák

sersan - montážne náradie
 šersc – srst'
 servatka - tekutina poohriatí tvarohu
 sfarknuc - vzbíknut'
 sfučeni – namosúrený, nevrlý
 schil'ic še – zohnúť sa
 schvacic – chytiť
 schvacil še - odišiel rýchlo
 šidzemdzešat – sedemdesiat
 šidzemdzešatšidzem - sedemdesiatsedem
 šikalka – hasičská striekačka
 šik'ina - moč
 šíňak - hlinený hrniec
 sipaňec - murovaná stavba na obilie

sirka kôň - biely kôň s nádychom do šeda/hriva,
 chvost/
 šitko – sieťka /na okná/ ale aj cedidlo
 sivar - cigara
 skiba – nesprávne naoraná brázda (nezoraná zem)

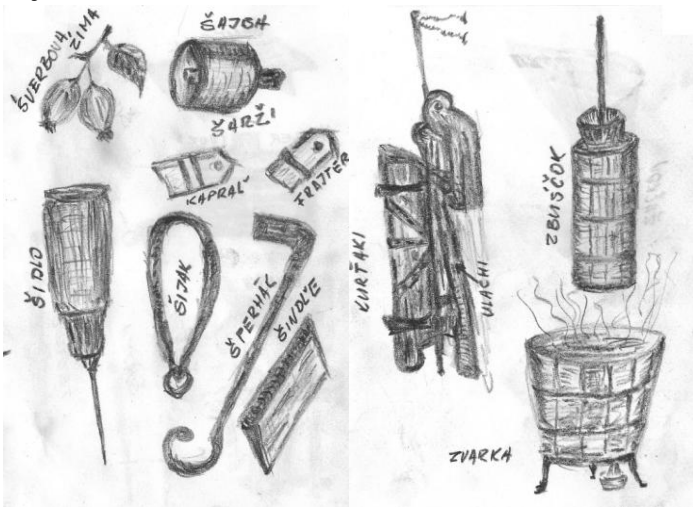
skľagac še - zložiť sa, bezvládne/spadnúť/zvädnutá
rastlina/
skľenčina - črepy skla
skľep - obchod
skľeparka – obchodníčka
skľínka – fľaša
skľinočka – fľaštička
skoba – háčik, hák na zavesenie niečoho
skol'ínčaveté nohi – strpnuté, stuhnuté nohy neschopné
chôdze
skora - koža
skorka - kôrka chleba
skučkar – skupáň
slabinger – slaboch /aj telesne/, nevyzná sa vo svojom
odbore
šľam – vápenný odpad v cukrovare pri výrobe cukru
Sláva Isusu Christu – Buď pozdravený Ježiš Kristus
/kresťanský pozdrav/
šľepar – podval, okresané brvno pod koľajnice
slichí - temeno hlavy
šľintac - tárať hlúposti
šľiščanka - kízačka, šmýkačka
šľiskac še - kízať sa
šľivčanka – rozmixované slivky pripravené na varenie
lekváru
šľižinka - slezina
slopac – piť (pálenku)
sluchac – počúvať /byť poslušný/, ale aj počúvať zvuky
slumešník - slnečnica
slup - stĺp
sluti – menej zručný, nemotorný
služba - liturgia (nedeľa)
smak - chuť
smargel' - sopleť

smarkati - sopľavý/aj nadávka/
šmecarka - smetník, lopatka na smeti
šmerdzec - páchnuť, zapáchať
šmetanka - smotana
šmigar - koniec biča/plieskač/
šmignuc - zahnať sa bičom
šmijac še – smiať sa
smrod – smrad, zápach
smutná verba – vrba babylonská
šňic – sneť /hubová choroba plodín/ obilie
šňic še – snívať sa
snop – otep obilia
snovanica - zariadenie na prípravu priadze na tkanie
socha - vertikálna časť vahadla studne
sojkabirov - Sojka lesná
soľanka - nádoba na soľ
sošitka – zošit
souda – sódovka, sóda, uhličitan sodný
splasnuc – vyfučať /pneumatika, balónik/
spľešňeti – plesnivý
splítac - tárať
spodnica - spodná doska voza
spolkarka – obchodníčka v obchode s potravinami
spolok – obchod s potravinami
sporo – úsporne
sprični - drzý
sprikota, sprični – neznášateľný
sprojno - dusno, horúco
spruha - pružina
spudza - zvyšok po spálení slamy
srajhordov – obľúbená kartová hra mladých (dávno)

starša družka – vedie ženícha k oltáru
šterecec – štyridsať
stičok - palica s ostrým železným hrotom na ničenie buriny
stik – otka pri pluhu
stirvac - vydržať, počkať
stirvaj - vydrž, počkaj
stoh – uložené zožaté obilie pripravené na mlátenie, resp. uložená vymlátená slama
stojanka - stolička pre malé deti na státie
stolčok - stolík
stoľini - drevená opora nôh na stole
stolovka - zásuvka na stole
stožok - stoh obilia
štrechavi – rozstrapatený
štreka - koľajnice, trať
štremená – strmene /súčasť konského sedla/
strešeňina – zmiešanina, obj. krmivo dobytky /slama a zelená tráva/
štrikačka - hasičská striekačka
štrikovac - pliesť ihlami
stružľak - slamený matrac
stružľini - drevené triesky po hobl'ovaní
studzeň – studňa
studzeňina - huspenina
stukac - stonať
stuľeni - schúlený
stupaj – otláčok nohy v teréne
štvartok – štvrtok
štversci - konské postroje
štvertovka – merica /stará dutá miera/
stvora – tvor
sudzina - kuchynské nádoby

sucha chorosc – tuberkulóza, suchoty /lat./
sumeňe – rozum (Máš zdravý rozum?) – hodnotenie
nejakej činnosti
sušid – sused
sužovac – trápiť
svaška – staršia žena poverená čepčením mladuchy
šveceňina - veľkonočný pokrm–Pascha
sveder – sveter
švekor - svokor/otec manželky/
šverbova zima - šípky
šveto - sviatok
švicic še – leskúť sa
švičnik – svietnik
švidrik – vrták, vrtáčik
šviňar - klamár, podvodník
švitko - rýchlo
šviži – svieži, ranný
Š
šacovac – ohodnocovať, oceňovať, prezerat'
šafareň - lavica s úložným priestorom
šafaric – najčastejšie použ. pri zlom gazdovaní
šafel' - veľká drevená nádoba na vodu
šachta – krytý otvor do kanála
šajba - remenica
šajt - tlačienka
šalamacha – nemotorný, ťarbavý /najmä muž/
šaľeni - hlúpy, nerozumný, blázon
šaľic - navádzať na niečo, klamať
šaľic še - ihrať sa
šalitroš - hundroš/nadávká/
šalovac - debniť/stav.sokel/
šalung – debnenie /staveb./

šamerlik - stolček z dosky
 šanda - drevená prístavba k rod domu/letná kuchyňa/
 šandar – policajt, strážnik
 šaňec - priekopa vedľa cesty
 šantac – chodiť
 šarhaňov – blatník na bicykli
 šarkaň – drak, obluda, púšťaný vo vzduchu /jeseň, deti/
 šarlak – šarlach /nákazlivá choroba/
 šarpnuc - trhnúť, pohnúť
 šarvaňec - neposeda, nezbedník
 šarža - vojenská hodnosť
 šater – šiator, stan
 šatovac – ponáhľať sa
 šejdzešať – šesťdesiat

šerblik - nočník
 šeregli - nosítka na vynášanie hnoja z chlieva
 šicko – všetko
 šidlo - železný hrot na dierkovanie
 šifa - loď

šifoner - skriňa
šichta – pracovná zmena
šija – krk
šijak - časť konského postroja
šikovac še – ponáhľať sa
šina - koľajnica
šindľe - drevená krytina
šintír – huncút, beťár
šipar - šípová ruža
šizmatik – rozkolník v cirkvi
škapuľar - amulet
škara - medzera
škarupina - škrupina
škintac - krívať
škoblic še – škriabe sa /pes, má blchy/
škrabac – šúpať, lúpať /zemiaky/
škvarki - oškvarky
šlaf - hadica
šlafik - gumená hadička na hustilku
šlajer – svadobný závoj nevesty
šlajfar – brúsič nožov /pouličný/
šľak - infarkt
šlendrijan – lajdák, neporiadny človek
šlugovac – vdychovať dym do pľúc pri fajčení
šmaľec - bravčová masť
šmaric - hodiť
šmikeň – vyhňa /obecný kováč/
šminki – líčidlá /divadlo/
šmirgel' papier – brúsený papier
šnek – závitový posúvač sypkého materiálu /mláťačka,
obilie/
šnicľa - guľatá faširka

šonvarka – solivarské ušľ. /odroda jablone / veľmi st.
odr.

šopa - drevená dielňa

šor – poriadok

šór – rad, zástup, postaviť sa do radu

šoudra - šunka

šougor – švagor

špacirovac še – prechádzať sa

špak, špačok – ohorok cigarety

šparga - motúz

šperhák - pakľúč

špiritus - lieh

špirtac še - špárat' sa v niečom

špitaľ - nemocnica

špl'ach - škvrna

špongija - horská huba(ale aj umelá)

šponovki – lyžiarske nohavice

špric - pomôcka na plnenie jaterníc a klobás

špuľar - zariadenie na stáčanie nití

špuľka - cievka na nite

špunt - zátka, ale aj malý človečik/dieťa/

šrégom – šikmo

šrotovac - mlieť obilie nahrubo

šruba - skrutka

štacijon - železničná stanica

štafitka - lata z drevenej ohrady

štajerák – ťažký ťažný kôň

štanga - železná zahrotená tyč

štempel' - pečiatka

štemplik – poštová známka

štigľinec - stehlík

štich – karty získané hráčom prebitím

štich – steh /staršie/
štichar - úzky rýľ na kopanie rigolov
štimovac – ladiť, súhlasiť
štof – látka na oblek – ancug
štok - poschodie
štok – peračník
štokovec - poschodový dom
štolverki – žuvacie cukríky
štopeľ - zátka
štorcovac še - vzpierat' sa, odporovat' dakomu,
dačomu
štrajchnuc – ľahko sa niečoho dotknúť
štrang - povraz, lano
štricak - fičúr, švihák
štrimfl'i - pančuchy
štrofac - pokutovať
štrompadľa - podväzok
štruks – pevná bavlnená, vlnená tkanina /použ. na
nohavice/
štubic - cvičiť, učiť
šuber - zábrana na úložnom priestore voza
šudov – väčšie prasa
šudric še - škrabať sa na hlave a pod.
šuff'a - veľká lopata
šuff'ik - zásuvka
šumienka – šumivý osviežujúci nápoj v prášku
šumni - pekný
šuňac – prehrabávať sa v niečom
šuplitkar - zlý majster, neodborník
šurc - zástera
šuster – obuvník
šuter - štrk

švablik - zápalka
švajcovac – zvärať železo
švajka - hrot používaný pri šití/dierkovač/
šviňďar – podvodník, klamár
švindľovac - klamať
šviňina - bravčovina
švung - pohyb

T

tabla – kuchynská doska
tačka – fúrik, jednokolesový ručný vozík /poľ./
tačky – fúrik v maštali na vývoz mašt. hnoja
tajna – karta z tvrdého papiera s časťou modlitby
svätého ruženca
taki ši jak taľijan – výčitka človeku, ktorý niečo nemôže
pochopiť, niečomu
takoj - hneď
takojučka - hneď, teraz, okamžite
talabac - ľarbavo chodiť
talaš - polica
talaščok - polička
talpa – podrážka /topánky/
taňa – gazdovská usadlosť na samote (Ilontaňa pri
Ondave)
tanač - komisia hodnotiaca škody na poli
taňir – tanier
tarakac – veľa hovoriť, tárať aj nezmysly, polopravdy
/ženy/
tarči – diskové alebo tanierové brány
tarkasti – strakatý
tarki - trnky
tartaň - nosič batožiny na bicykli
tatrapián - osobné auto značky Tatra

tavata – vazelína, polotuhé masivo otáč. častí ložísk
tej - čaj
tejka - zošit
tejtíš - umelý breh rieky
tel'iha - predná a zadná náprava voza
tengel' - os na voze
tepša - plech na pečenie koláčov
tercka–zozkupenei troch kariet v určitých kartových
hrách
tercovac–spievať, druhý, tretí hlas
terke'lica – alkohol z vinných výliskov
ter'lica - zariadenie na trepanie konopí
tiki - šumienky
tinta - atrament
t'ľapkac - tliekať
tlumok – menší batoh, menšie vrece niečoho /zemiaky,
obilie/
tlusti – tučný, tlstý
tokáreň - sústruh na drevo
torba – obyčajná kožená kapsa na plecacia (Turecko)
trajfuz - trojnožka
trasko'li še – krákori /sliepka/
trasoritka - trasochvosť
trejir – triedička obilia
treňirki – trenírky
trib'ľovac - kľučkovať s futbalovou loptou
tricec – tridsať
tričko – tielko
trim - drž
trimac – držať
trokar - trúbkový nôž na vypúšťanie vzduchu zo
zduťých zvierat
trošic – drobiť, mrvit' /chlieb/

truna - truhla
tuča - silná víchrica s dažďom a ľadovcom
tuňi - lacný
turecki med – polotuhá sladká zmes z cukru, zo
škrobového sirupu, z vajec a orechov
turecki šál, tibetka – jemná šatovka z pravej tibetskej
vlny s tureckými vzormi
tureň - veža kostola
tuška - ceruzka
túz – eso /kart./

U

ucekac - bežať
uceknuc - ujsť
ucepeľic še - sadnúť si niekam, nájsť si miesto
ucirák – uterák
uderila mi skalka - zadrela mi trieska/do ruky/
udzečic še – odvd'ačiť sa, zavd'ačiť sa
uhor - orná pôda, dočasne využ. na pastvu dobytka
ujco – matkin brat
ujidac – dráždiť /psa/
ujidac še – provokovať
ulahojic - ukl'udniť /dať do pôvodného stavu/
ulapic - chytiť
UNRRA – OSN pre podporu vojnou postihnutých krajín
/1943 – 1947/ šatstvo, potraviny aj kone
urbár – obecný majetok, jeho súpis /lat./ lesy
ureknuc - počariť/zočí/
urgovac – súriť, dožadovať sa skorého vybavenia
ušeknuc - uťat'
utridňa – utiereň(nábož.)
ututlac – zatajiť
už še mi zunovalo - už ma to nebaví, unavuje ma to

už ci še chaučuri – už sa ti ziva

V

vadaska – elektromagnetická skúšačka

vadzic še – hádať sa

vagov - sekáč na železo

vagovňa - bitúnok

vahi - naváženie

vajling - väčšia nádoba v kuchyni

vakovka - omietka

valal - dedina

valalska baba - pôrodná asistentka

valalska chiža – obecný dom pre kováča, pastiera,
cerkovníka a ost. obyč. rob.

valov - hrant

valov - krmny žľab pre dobytok v maštali

vanebri – vojenské cvičenie, manévra

varecha - drevená lyžica

vargoč - vrkoč

varoš - mesto

varštak - pracovný stôl, ponk

varta - stráž

vartaš - strážnik

vaservaha - vodováha

vecka - potom

večurki – večerné posedenie u susedov, známych
a pod.

večurnä - večiereň (nedeľa, poobede)

vel'hotni – vlhký

veper - kanec, samec ošípanej

verabože – zaprisahávanie sa

verbovac – brat' mládencov za vojakov, verbunk

vercajg - zámočnicke náradie
verkl'ik – hrací nástroj /odpustový/
vertuľa - vrtuľa
vešeľe - svadba
vičičiric – niečim sa chváliť, ukazovať navonok
vidervajs - prášok do číziem
vidolka - vidlička
vidrapac še – vyškriabať sa (na strom)
vidriľic - vytlačiť
vidrižňac še - škeriť sa
vigan - ženské šaty
vikinožic – vyhubiť, zničiť /burinu/, vykántriť /hlodavce/
viks - leštidlo na topánky, krém
vilagoš - bitka (za niečo)
vilaň - baterka, svietidlo
vimachnuc še - zahnať sa rukou
vimaskac – vytrieť nádobu
vimňe - vemenó
vinčovac – blahoželat', priat'
viňički - ríbezle
vinkeľ - uholník
vinovati - vinný
vipľaskac – vyfackat'
vipuľic – vytreštit' oči, oduť ústa
virajbac – vyprat'
virestovac – hádať sa, osočovať, obviňovať, ziapať
virgac - kopat' nohami/kôň/
viric – vyhrabať /dieru/
viščiriac še – škeriť sa, vysmievať sa (niekomu)
viščiric – ukázať zuby, vypúliť oči
vista - doľava, pokyn pre kone

viškrabac še – vyliezt' (na strom)
viternik - vyhňa
vitrim - vydrž
vizitka - ženská teplá vesta bez rukávov
vjedno – spolu
vlachi - kízna časť veľkých gazdovských saní
vocki - liace
vojna – jednoduchá kartová hra detí /väčšia berie/
vozger - sopeľ
vrecinko - vreteno/ručné pradenie/
vriskac - silne kričať, ziapať
všeli'jak – ajtak – ajtak, rôzne
vyštafirovani - pekne upravený muž, žena

Z

zabešteľovac - zabezpečiť
zabl'endovac - upchať diery
zablukac še – zatúlať sa, stratiť sa
zadubeňec - zaostalý, špinavý
zaft - sirup
zaguž'lic - zauzliť
zagvazdac - zašpiniť
zahakovac še – zajakávať sa, koktať
zahartovac - zakaliť železo
zahibel' – hlboká úzka cesta podmytá vodou
zahlavok – podhlavník
zahuľani – neprímerane naobliekaný /od hlavy po päty/
zachartušic – zaškrtiť
zachmareno – zamračené
zachuchac – orosiť, zahmlieť (okno)
zajda - batoh, noša

zakalec – nedopečený chlieb
zakrestija – miestnosť v cerkvi, kde sú uložené
 bohoslužobné rúcha, veci, miestnosť, kde sa
 zdržiava kňaz pred obradom
zamdl'ec - omdlieť
zameška - kukuričné jedlo, polenta
zamordovac – zabiť, zavraždiť
zanoviti – tvrdohlavý, neústupný
zapl'antac - zamotať, zauzliť/špagát/
zaporstok – záprdok, skazené vajce
zapuški - fašiangy
zarmutok – smútok
zašl'aknuc - dusiť sa
zasraňec - malý ako dieťa/nadávka/
zašpotac še - potknúť sa
zašprajcovac - upevniť, zaistiť
zatalabac – udupať, utlačiť zeminu
zatarakac še – zabudnúť sa, zahovoriť sa s niekým
zaušňički - náušnice
zbačic – zbadat'
zbešneti - besný
zbila me žima – dostal som zimnicu
zbiraňina – hnis
zbuščok - nádoba na výrobu masla zo smotany
zbuvac še – zbaviť sa niekoho, niečoho
zdechľar – lenivec, poval'ač /nadávka/
zdechľina - uhynuté zviera
zdechľina – uhynuté zviera
zdichac – hynúť, zdochýnať (zvíra)
zdichac – spať /pejor./
zdirveti - spráchnively
zdušeni – spotený

železna baba - strašiak pre deti, aby nepozerali do studní
zemlik - žemľa/zavadilova/
zgarazdovac - vyhrešiť, vynadať
zhajčakovac – zničiť úrodu na poli, trávu v záhrade
žíle - liečivé rastliny usušené
žimne – studené
zlatá nitka – kukučina /burina v d'ateline/
zlodejka – špec. zásuvka na odber elektriny, montovaná do visiacich lúčov, lustrov
zmeržľina - zmrzlina
zmoršćeni - zmraštený
zmoršćic še - tváriť sa kyslo
zoči – urieknutie /najmä u detí/ niekto im pobosoroval
zohnuc še - ohnúť sa
zochabic – nechať
zorki – cigarety /balené 100ks/ pred 2.svet. vojnou
zostidnuti – stuhnúť (huspenina)
zošuvereni – scvrknúť
zreparovac - opraviť, obnoviť
zubadlo – súčasť kantára, konského postroja
zvarka - dezinfekčné pranie šiat

Ž

žabikláč - malý vreckový nožík
žačkov - vrecko
žalm – biblická oslavná báseň, spev
žaludkovi cukor - mentolový cukor
žebi ce porantalo – pranie niečoho zlého /trápenie/
žebi ce skaralo – pranie nejakého trestu /Boží hnev/
žedľar - nájomník v dvore gazdu
železka – policajné putá

ženc - kosec obilia
žgirtac - škřípat' zubami
žgřit – odpad pri pražení masla
žic na veru – nezosobášit' sa
žimušni gerok - zimník
žitná matka - námeľ'/huba na raži/výr.liekov
živan - zlodej
živkac - zívat'
žňiva - žatva
žobrak - podomový tulák
žochtar - nádoba na dojenie mlieka
žold - plat pri vojsku
žouč - vaječný žítok
žouti - žltý
župa - výberová žitná slama na pokrývanie striech
žurav - pohyblivá časť vahadlovej studne

V našom nárečí sú slová:

- z nemčiny - gver, bľacha
- z francúzštiny - trokár, budár, vigan
- z maďarčiny - gombička, fras, baganča
- z latinčiny - grad, špital', kalamár
- z poľštiny - burkovac, burkovec
- z angličtiny - haring.

Ruskovski gazdove chodzili na poľo :

na Porvazi	na Tatri
na Sejki	do Ždijovej dolíni
pod Strabnu	na Profusovo
na Staviki /konope/	do Zadňoho ľesa
na Stav	do Ľesa
na Ternok	gu Močidlom
na Vismosaž	na Šičovske
na Močari	gu Studni
na Megľisovske	gu Štvartomu križiku
na Put' /gu	gu Trecomu križiku
mantičovmu	gu Druhomu križiku
križiku/	/križni drahi/
do Kišdebri	na Deheňešovo
na Dluhu	na Ozorovske
gu Hľibokej draže	na Pľechocicke
/cesta k	na Majir
megľisovskej	na Maloruskovske
bachterni/	na Žedľarske
gu Feňarovim krakom	na Popovo
na Štreľnicu	gu Koňskomu cinteru

Velký Ruskov 70. 80. roky 18.storočia

Malý Ruskov -70. 80. roky 18.storočia

Pri Močidloch boli dva studzenki. U jednej bola dobrá voda. A u tej druhej še vikupala šaľena Marča, ta už znej vecej ničto nescel pic. Za Kišdebru chodzili bars davno kondaše pasc sviňi. Tam bola veľka doľina a u nej furt bola mlačka, dze še toti sviňi kupali. Počas frontu še tam skrivali ľudze.

ŇEBARS VEŠELO O KOŇIKOCH

Ňedavno bulo u novinkoch, že ľudze še začínaju starac i o koňikoch, bo tu gu gazdovstvu dakedi patrilo i dobri koň. No znamo i toto jak z ņima bulo, kedz še zakladali na valaľe družstva. U nas na valaľe mal jeden stari gazda bars ťumnu kobulku i s hačesom. Ľudze tomu hutoreľi že to Unra, bo to bulo z tej fajti, co po vojňe doťikovali z Ameriki.

Bačik ju mušel i z hačecom odvesc do družstevneho chl'iva. Každí dzeň gu ņim chodzil, furt jim daco u kišeňi priňis, chlebika i jarčiku. Pohutorel sebe z ņima i poplakal. Ňezabul jich z ohreblom očesac, kuščičko ošoric. Chodzil gu ņim dotedi, povel' jich ņepredali tal'ijanom na meso. Bo to už jich ņetrebalo, za ņich budu robic traktori. Koňi bi nam ľem mesto i valal s kobulankami zašmerdzeli. Tak povedzel jeden vel'ki okresni súdruh.

Sem tam išce potim dajaki koňik zostal. Toho sebe brali ľudze daco porobic na zahumenku, poorac, popľečkovac i osipac banduročki. Brali ho každí dzeň, išol na redi z domu do domu, no nakarmic i napojic, na toto ľudze zabudaľi. Večar ho ostatni družstevňik vivid na valal, tresnul ho s poriskom od motiki po chripce tak, žebi mu vitrimalo až do maštalňi. Do maštalňi

**trafil i sam, Sem tam popas na jarku travu, na
chtoru še motori vikaš'el'i.**

**No koňik po čaše od takoho života niščel, až še
pochorel. Mušeli ho zñesc z toho šveta. Bul taki
chudi, jak by ho namaľoval tot moderni maľar,
jak še volal Picasso. Už ho ñesceli aňi talijaňe
na kolbasi.**

COCA – COLA

V šidzemdzešatic rokoch to bulo. Raz ňedzeľu poobedze me zavolal ekonom družstva, že mu trebalo pomohnuc daco opravic u cup (celoročný výrobný plán). Bul žňivovi čas, zešli me še u ekonomu Michala v kancelarňi. Toto co trebalo me zrobili, opravili, no a už me še richtovali domu. No prišol gu nam i učtovnik Janko a u obidvoch rukoch trimal dva horčičaki povne z dajaku žoutu vodu a hutori: „ Chlopi, švekra še vracila z Kanady a priňesla dajaku vodu, co ju v Americe volaju Coca – Cola.“ Cmorkli me sebe z poharoch raz, dvaraz a ňichto nič. Co mi znaľi, že co to Coca – Cola. Bulo to sladko – kvašne a chutilo jak naš tej. Ket me už išľi domu, dolou pri vchodze me vidzeli dva kani od mľika. Na jednej višela aluminiova varecha a na stolľiku das pejc horčičaki. Už me znali, že nas Janko dostal. V kanoch bul tej zo sirupom maľinovim a trebišovskim krišťalom. Bul pririchtovani pre traktoristoch, kombajnistoch a ostatňich žencoch, co robili na poľu. Tirvalo dosc dluho, co nas Janko ujidal a podžuboval, že jak nam smakovala tota americka voda.

A že Ruskovčaňe buľi i robotni ľudze, ta naj posluži tota historka.

Ket tu bulo dakedi roľnícke družstvo, ta na žňiva išlo pomahac, co malo ruki – nohi. Pri kombajnoch trebalo voźic vimlacene zarno do sipki do Trebišova.

Raz pred večarom predseda družstva povedzel, že jutre rano še pojdze mlacie pšenića na puť.

Rano traktoristi, chtori odvažali od kombajnoch už richtovali vľečki, žebi dakadzi ňevipadovalo zarenko, ľali naftu do motoroch , žebi cali dzeň bulo šicko v poriadku. Ľem jeden traktorista še švitko pokrucil po dvore, šednul do supra a už ho ňebulo. No tu prišol predseda a hutori: „ Mlacie še idze na pľechocicke, bo na puťi pšenića išće bars veľhotna.“ No a tak cala kompanija išla na pľechocicke. Kombajni mlacili, zarno sipalo a mi odvažaće už aj me pristavovali vľečki a hajde do sipki. Ket me še už vracili z Trebišova, patrime a našoho Michala (tak ho budzeme volac) nit. Ta dze von pošol? Ňichto ňeznal. Ľem tu patrime, že od družstva križom po poľu vidno prach, traktor a za ňim vľečka s poskakujucima bočnicami. Ta to naš Michal priľecel. „No ta to sce dze buľi doteraz, šak už pol dzešate?“ „ No ta

znace jak to je? Ja scel, žebi mi bul perši pri kombajnoch, žebi mi vecej zarobil, ta ja pošol na puť. Lehnul mi sebe pod vľečku a cicho tam bulo, ta ja i zaspal. Prebudzim še a ňigdze ňikoho, cicho jak v hrobe. Slunko už na štiroch kohanoch hore, ta tak mi še pobral na dvor, že co še stalo. Až tam mi povedzeli, že še to pomeňilo. A tak namesto toho, že budzem perši, ta mi teraz ostatňi. „

Aľe možem vam povedzec, že to bul bars robotni družstevnik.

Cali dňi a cali život ľem na gazdovstve a na poľu, to bula drina, aľe bulo i do śmichu.

Mamo. Ta to jakoho frajira sce mi vibrali?
Ket von bul na opatranku ta parobci hutoreli, že tam
stal jak dručok. Šak von i gu mňe ket prídze ta tiš
ľem ľeži jak falat druka. Aňi ňeoblapí, aňi
ňeposciska, ľem furt bagov žuva a pres zubi čvirka.

*(Neodobratie parobka za vojaka bolo niekedy veľkou
hanbou a potupou. Nechceli ho ani dievky. Mal
problém so ženéním.)*

Babi po valaľe šuškali, že má planu chorotu a že je
i sluti.

DOVETOK:

Priznam še, že ket mi daval dokopi tot slovnik našoho hutoreña, ta še mi zjavovałi obrazki zo žiwota. Bulo jich veło. Vešele i smutne, ałe najkrajše su z chlapčeńskoho žiwota, može raz jich dam na papir.

Raz še mi prišńilo, že ņedzel'u na večurńi mi bul u cerkvi bosı. No vtım čaše to bula i pravda. Ałe je i pravda, že taki „dobrodružni“ žiwot ņeškajši dzeci ņemaju. Ałe mi bul z valala a znal mi i hutorec a ņigda mi še zato ņehańbil.

No a dzekujem i mojim kunčaftom Eri, Jaro. Veło mi pomohl'i, naj jim Panbožko z visokoho ņeba pomaha.

Slava Isusu Christu.

RUSKOVČAŇE IŠČE HUTORJA A BUDÚ FURT HUTOREC

Zozbieral a upravil: Teodor SERBINČÍK

Ďakujem za pomoc:

Mgr. Erike Kozákovej
Jarovi Štefankovi

Firme Agroprodukt s.r.o a jej konateľovi Ing. Jurajovi Štefankovi za finančnú podporu realizácie

Vydala Obec Nový Ruskov
Druhé doplnené vydanie
Rok vydania: august 2013